

UFO w Bieszczadach?

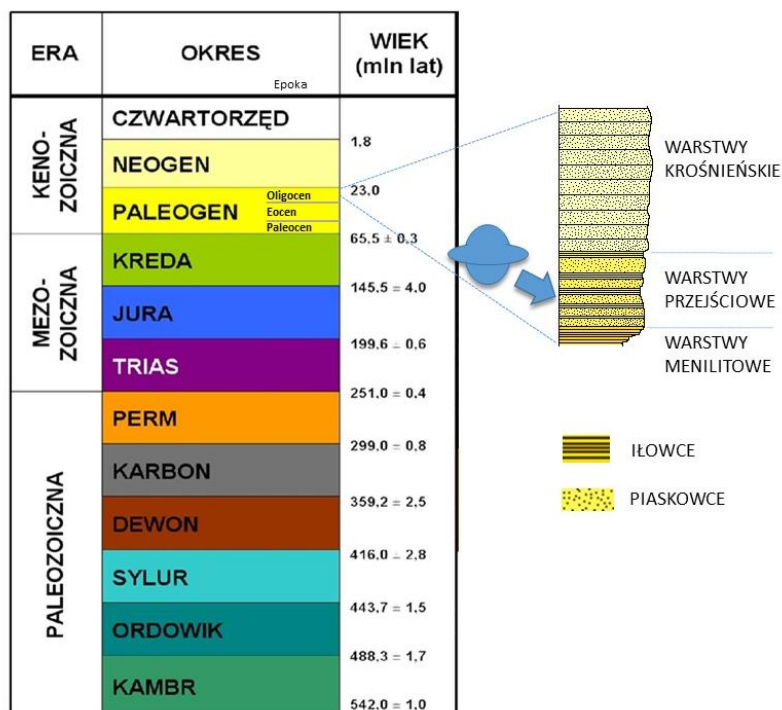

W odślonięciach na terenie wschodniej części polskich Karpat fliszowych*, zwłaszcza w Bieszczadach można, przy odrobinie szczęścia, znaleźć niezwykle obiekty. Kształtem przypominają miniaturowe, skamieniałe UFO (Ryc. 1). W większości ich rozmiary mieszczą się w przedziale od kilku do kilkudziesięciu centymetrów. Najwięcej z nich znajdowanych było w okolicach Rymanowa, w oligoceńskich iłowcach warstw przejściowych, które występują pomiędzy warstwami menilitowymi i krośnieńskimi (patrz Ryc. 2)

Ryc. 1. Tajemniczy obiekt.

Czyżby to były ślady masowej katastrofy floty statków przybyłych z kosmosu ok. 28 mln lat temu?

Niestety, wszystko wskazuje na to, że jest to zbyt śmiała teoria. We wnętrzu tych form nie ma bowiem żadnej substancji pozaziemskiego pochodzenia. Są tam tylko scementowane, drobne, dobrze wysortowane ziarna piasku. Okazuje się bowiem, że powstanie tych form jest związane z tworzeniem się osadów fliszowych, podczas osuwania się po podmorskim stoku prądów zawiesinowych, które są mieszaniną (miejscami gęstą) wody z piaskiem i/lub iłem (fig. 3). Przeprowadzone doświadczenia pozwoliły stwierdzić, że jeśli w obrębie poruszającego się w dół prądu zawiesinowego dojdzie do jego rozwarstwienia na gęstszą mieszaninę wody z piaskiem i nieco rzadszą mieszaninę wody z iłem, to pierwsza z nich, znajdująca się niżej, będzie się (z racji na większą gęstość) poruszać znacznie wolniej niż ta druga. Jak szybki to może być ruch? Obserwacje wskazują, że średnia prędkość prądu zawiesinowego może przekraczać 20 m/s - czyli ponad 72 km/h.

Ryc. 2 Umiejscowienie w czasie.

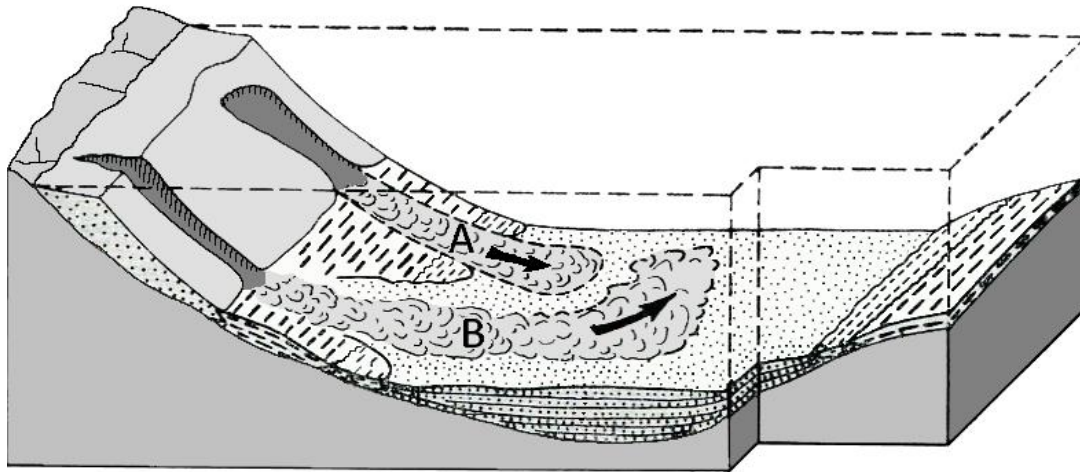

Fig. 3. Powstawanie spływów grawitacyjnych (A) i prądów zawieszinowych (B)

Jeśli z jakiegoś powodu, w obrębie osuwającej się szybciej mieszaniny ilastej, powstaną różnice w szybkości przepływu – utworzą się w niej wiry. Przy szybkim wirowaniu powstająca siła dośrodkowa wywołuje u podstawy wiru podciśnienie, w wyniku którego zasysane są znajdujące się tam przedmioty (jak w trąbie powietrznej). Wir poruszający się nad warstwą piasku będzie więc zasysać ziarna, zwłaszcza te drobniejsze, które wypełniając przestrzeń wiru utworzą formę o kształcie wrzeciona lub dysku. Po zaniknięciu wiru nie opadną one jednak na dno. Otaczająca je ilasta masa utrwali je bowiem w takim właśnie kształcie. Dlatego, biorąc pod uwagę przyczynę powstania tych niezwykłych, piaskowcowych dysków, zostały one nazwane **WIROWCAMI**. Wirowce są świadectwem ogromnej energii środowiska, w którym były formowane. Podobno niektórzy, dotykając wirowca są w stanie wyczuć resztki tej energii.

**flisz – zespół osadów głębokomorskich, zwykle o dużej miąższości, powstałych na przedpolu osuwisk rozwijających się na stokach podmorskich, z materiału transportowanego przez prądy zawieszinowe i podwodne spływy grawitacyjne (fig. 3). Ich cechą charakterystyczną jest naprzemianległość warstw osadów gruboziarnistych (piaskowcowych i zlepieńcowych) i drobnoziarnistych (mułowcowych i ilastych). Z utworów fliszowych zbudowane są w Polsce Karpaty zewnętrzne (zwane również fliszowymi) obejmujące pasma Beskidów, Gorców i Bieszczadów.*

Ryszard Szczęsny

Wykorzystano

Dżużyński S., Radomski A., Ślęczka A. 1957: Utwory wirowe w łupkach fliszowych Karpat, Rocznik Polskiego Towarzystwa Geologicznego XXVI, z. 2, str. 107-119, Kraków.

Gucik S., Ślęczka A., Żytko A. 1973: Przewodnik geologiczny po wschodnich Karpatach fliszowych, 222 str. Wydawnictwa Geologiczne, Warszawa.

Jaroszewski W., Marks L., Radomski A. 1985: Słownik geologii dynamicznej, 310 str. Wydawnictwa Geologiczne, Warszawa.